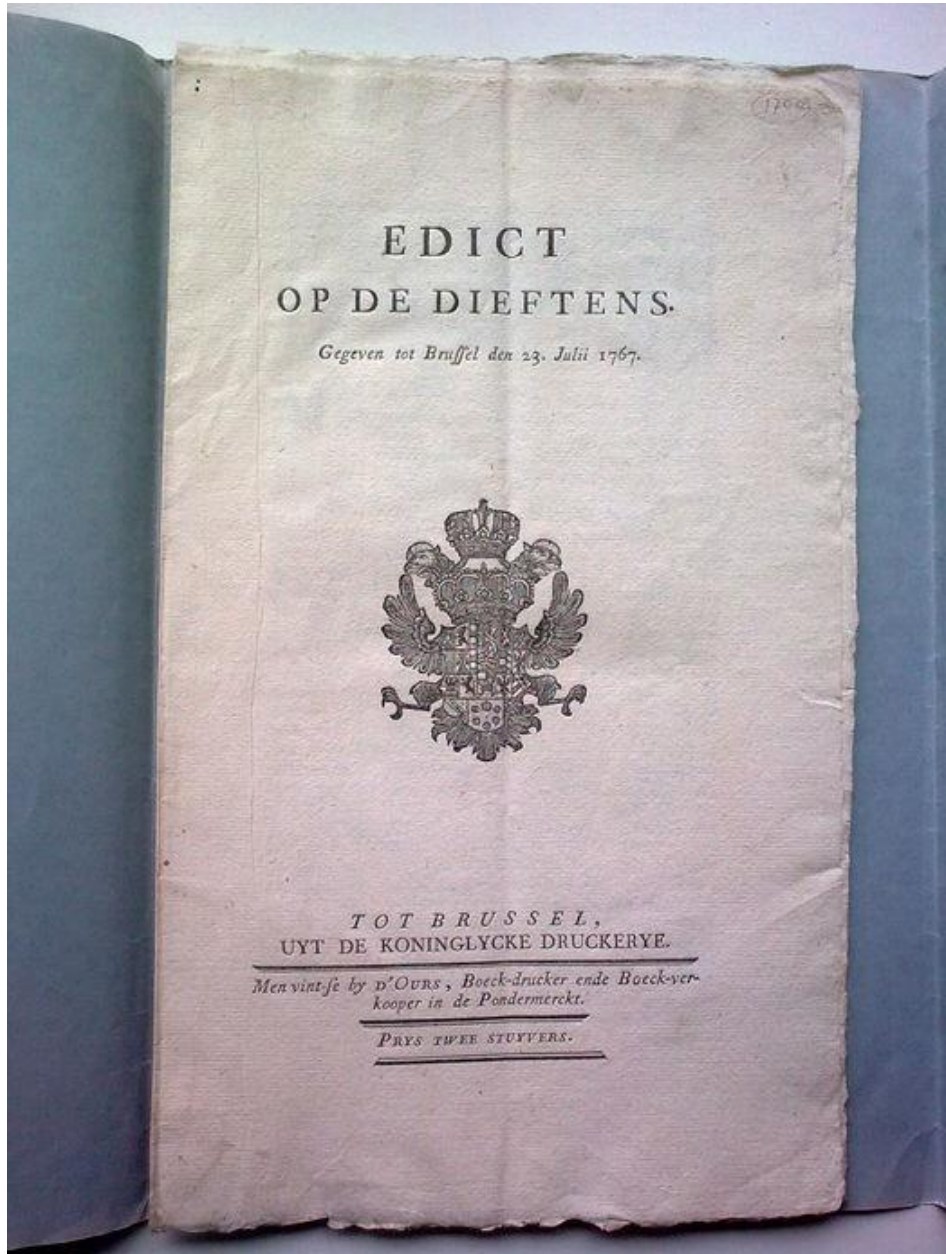

B. D. Poppen

Transcriptie van het

EDICT OP DE DIEFTENS.

Gegeven tot Brussel den 23. Julii 1767.

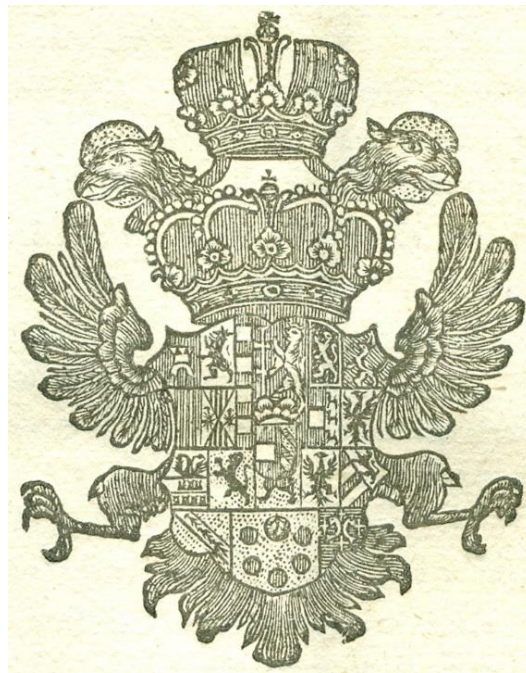

TOT BRUSSEL,
UYT DE KONINGLYCKE DRUCKERYE.
Men vint-se by D'OURS, Boeck-drucker ende Boeck-verkoop er in de Pondermerckt.
PRYS TWEE STUYVERS.

Het Edict is een ordonnantie van keizerin Maria Theresia voor de Zuidelijke Nederlanden. De inhoud betreft 'Huispersoneel dat hun meester besteelt wordt opgehangen tenzij de rechter vindt dat het vergriep licht is, dan volgt geseling, pronckingen of verbanning.'

Het Edict is gedrukt op twee vellen geschept papier, die een grootte hebben van 36 x 22 cm. Samen heeft het dus acht pagina's, waarvan er – inclusief de frontpagina – vijf zijn bedrukt.

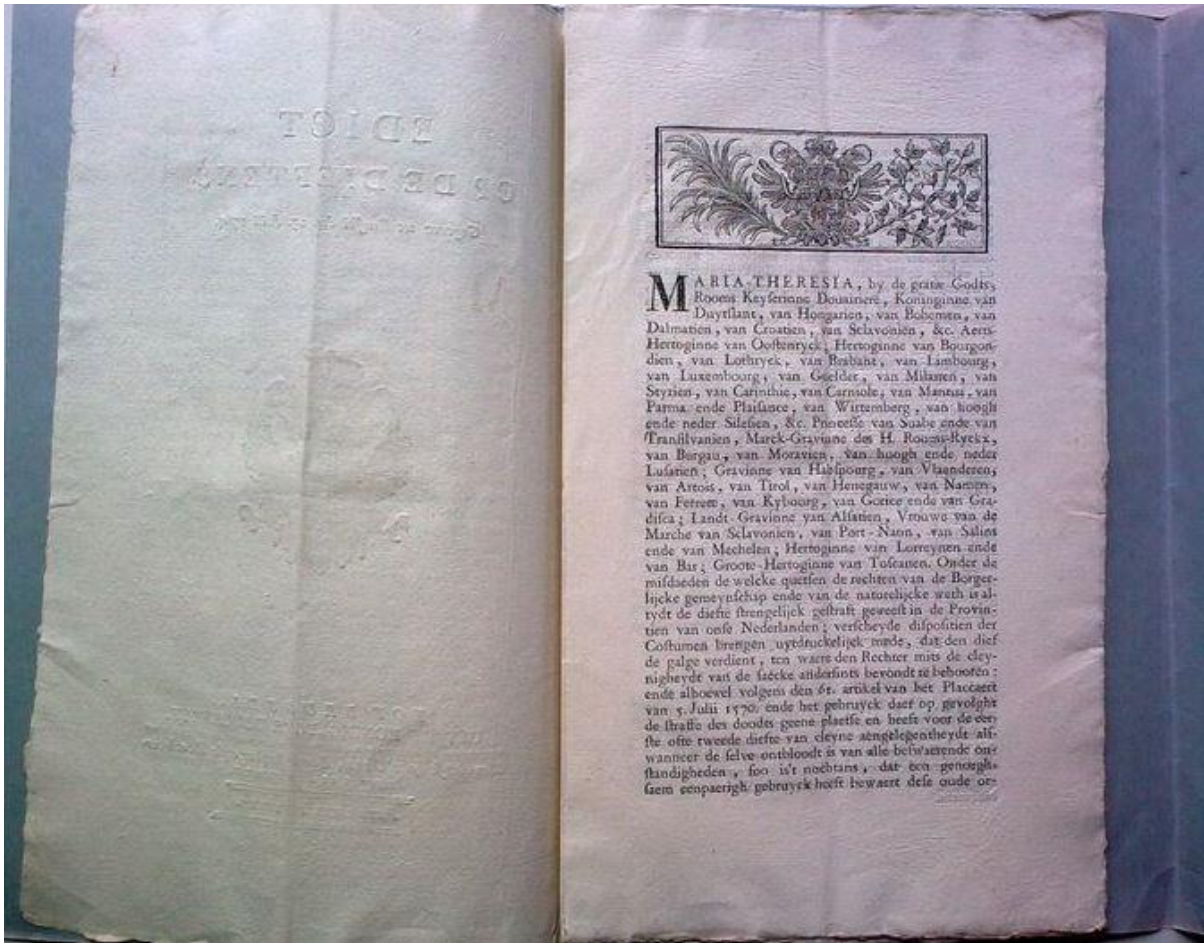
In het Middelnederlandsch Woordenboek wordt vermeld dat het lemma 'diefte' 15 keer is aangetroffen en dat de oudste attestatie wordt vermeld in Gent, Oost-Vlaanderen, in het jaar 1236.

Als betekenis wordt vermeld:

1. Diefstal. In een enkele aanhaling is mogelijk ook sprake van een meer algemene betekenis 'wandaad, schurkenstreek'.
2. Gestolen goed.

De getranscribeerde tekst is een exacte weergave van het gedrukte document en bevat dan ook enkele zetfouten, voorbeeld: 'Habspourg' moet zijn 'Habsbourg'.

MARIA-THERESIA, by de gratie Godts, Rooms Kcyserinne Douairiere, Koninginne van Duytslant, van Hongarien, van Bohemen, van Dalmatien, van Croatien, van Sclavonien, &c. Aerts-Hertoginne van Oostenryck; Hertoginne van Bourgondien, van Lothrvck, van Brabant, van Limbourg, van Luxernbourg, van Guelder, van Milanen, van Styrien, van Carinthie, van Carniole, van Mantua, van Parma ende Plaisance, van Wirtemberg, van hoogh ende neder Silesien, &c. Princesse Van Suabe ende van Transilvanien, Marck-Gravinne des H. Rooms Ryckx, van Burgau, van Moravien, van hoogh ende neder Lusatien; Gravinne van Habsbourg, van Vlaenderen, van Artois, van Tirol, van Henegauw, van Namen, van Ferrete, van Kybourg, van Gorice ende van Gradisca; Landt-Gravinne van Alsatien, Vrouwe van de Marche van Sclavonien, van Port-Naon van Salins ende van Mechelen; Hertoginne van Lorreyren ende van Bar; Groote-Hertoginne van Toscanen.

Onder de misdaeden de welke quetsen de rechten van de Borgerlijcke gemeynschap ende van de naturelijcke weth is altydt de diefte strengelijck gestraft geweest in de Provintien van onse Nederlanden; verscheyde dispositien der Costumen brengen uydruckelijck mede, dat den dief de galge verdient, ten waere den Rechter mits de cleynigheydt van de saecke andersints bevondt te behooren : ende alhoewel volgens den 61. artikel van het Placcaert van 5. Julii 1570. ende het gebruyck daer op gevolght de straffe des doodts geene plaetse en heeft voor de eerste ofte tweede diefte van cleyne aengelegentheydt als wanneer de selve ontbloedt is van alle beswaerende onstandigheden, soo is't nochtans, dat een genoeghsaem eenpaerigh gebruyck heeft bewaert dese oude ordinaire straffe ten opsichte van de dieftens gequalificeert door eene merckelijcke beswaerende omstandigheydt, ende boven al ten aensien van de domestique-dieft de welke begaen wordt door knechten, meyssens, wercklieden ende andere dienaeren, arghlistighlijck verstekende de goederen van hunne Meesters om de selve

tegens hunnen danck aen sigh toe te eygenen : dese soorte van diefte, alwaer de getrouwigheyt misbruvct wordt op de welke de Meesters noodtsaeckelijck moeten gerust syn, ende waer tegens sy hun niet connen versekeren, en can niet anders aensien worden als uyt sigh selven genoeghsaem gequalificeert, ende swaer om met de doot gestraft te worden ; Wy syn nochtans onderricht, dat door te veel verslappinge eenige reektbancken sedert weynigen tydt hebben beginnen op te leggen mindere straffe, selfs voor merckelijcke domestique-dieften in den tydt dat het noodtsaeckelijck is voor de publiecke ruste te handthaven den ouden regel ;

SOO IS'T, dat Wy by advies van onse seer lieve ende getrouwe die Hooft- en - President ende Luyden van onsen Priveen Raede, ende ter deliberatie van onsen seer-lieven ende seer-beminden Schoon - Broeder ende Cosyn, CAREL ALEXANDER, HERTOOGH VAN LORREYNEN ENDE VAN BAR, Bestierder van het Groot-Meesterschap in Pruysen, Grooten-Meester van het Duyts-Order in Duytslandt ende in Italien, Veldt-Oversten van de Legers van het H. Rooms-Ryck ende van de Onse, onsen Stadthouder, Gouverneur ende Capiteyn Generael van onse Nederlanden, hebben geordonneert ende gestatueert, ordonneren ende statueren de punten ende artikelen naervolgende.

EERSTEN ARTIKEL.

Dat de diefte-domestique alhoewel de selve begaen is sonder brekinge ofte sonder ander beswaerende omstandigheyt, sal gestraft worden met de doot door de galge, ten waere den Rechter ter oorsaecke van de cleynigheyt van de saecke, ofte om eenige andere redenen, sigh verplicht vonde op te leggen eene mindere straffe als de gene des doodts, de welke noynt minder sal mogen zyn als van geesselinge, pronckingen ofte bannissement,

II.

Wy verclaeren daer-en-boven, dat door dese dispositie nopende de domestique-dieft, Wy geensints en verstaen, te vernietigen de straffen voorgeschreven by de Placcaerten ende Ordonnantien van de Princen onse Voorsaeten, nochte ook de straffen de welke by gebreck van eene uytdruckelijcke weth aengenomen zyn door gebruyck van de Rechtbancken, voor andere soorten van gequalificeerde ofte enckele dieften.

III.

Ende alsoo niets meer can strecken tot de ontdeckinge ende tot de castydinge van de omeflique-dieftens als eene spoedige aenbrenginge aen den Officier van Justitie, ende dat Wy onderricht zyn, dat veeler Meesters ofte Meesterssen eenen afkeer hebben van sulcx te doen uyt vrees van gehouden te zyn in de oncosten van den vervolge ; soo verklaeren Wy die meyninge abusief ende valsch : aenwackerende diensvolgens alle Meesters ende Meesterssen van aenstondts aen den Officier van Justitie aen te brengen den genen ofte de gene valt hunne domestiquen de welke sy sullen gelooven ofte verdacht houden van plichtigh te zyn, hun versekerende dat ter oorsaecke van de aenbrenginge sy niet alleen geensints, onderworpen sullen zyn aen eenige oncosten, van de criminele vervolginge, maer dat selfs hunne naemen sullen worden gesecreteert, het welke Wy op het sterkste belasten soo aen onse Officieren van Justitie als aen de Rechters.

IV.

Eyndelijck willen Wy, dat de geseyde Officieren soo haest de diefte fal gecomen zyn tot hunne kennisse door de verklaeringe van de Meesters ofte Meesterssen, door een publieck gerucht ofte andersints, aenstondts nemen behoorelijcke informatien ende de misdaders vervolgen volgens het Decreet het gene t'hunnen laste sal wesen verleent, 't zy de selve

present ofte vluchtigh zyn; ordonnerende aen onse Raede Fiscaelen van met de grootste oplettentheydt te waecken op dat de Officieren van de Steden ende andere subalterne Plaetsen hun nauwkeurighlijck quyten van hunne plichten

Ontbieden daeromme ende bevelen onse seer-lieve ende getrouwe die Hooft-en-Presidenten ende Luyden van onse Priveen ende Grooten Raeden, Cancelier ende Luyden van onsen Raede van Brabant; Gouverneur, President ende Luyden van onsen Raede van Luxembourg; Cancelier ende Luyden van onseh Raede van Gelder ; Gouverneur van Limbourg ; President ende Luyden van onsen Raede van Vlaenderen ; Hooft-Bailli, President ende Luyden van onsen Raede van Henegauw ; Gouverneur, President ende Luyden van onsen Raede van Naemen ; Hooft-Bailli van Doornick ende van het Doornicksche; Schouth van Mechelen, ende alle andere onse Rechteren, Officieren ende ondersaeten die dit aengaen sal, dat sy dese onse tegenwoordige Ordonnantie observeren ende onderhouden, ende exactelyck doen observeren, ende onderhouden sonder enige gunste oogluycinge ofte dissimulatie,

WANT ONS ALSOO GELIEFT :

Des t'oirconden hebben Wy onsen grooten Segel hier aen doen hangen.

Gegeven in onse Stadt Brussel den 23ste. der maent Julii, in't Jaer ons Heere duysent seven hondert seven-en sestigh, ende van onse Rycken het 27ste.

Was gearapheert, N^e. V^t.

Leeger stont,

By de KEYSERINE DOUAIRIERE ENDE KONINGINNE, in Haeren Raede ende geteeckent,

DE REUL.

Ende den grooten Segel van Haere Majesteyt gedruckt in rooden wassche daer aen uyt-hangende in dobbelen steerte van parquement.

